

Enric Parellada, DEBATS PEL DEMÀ, 27 de maig del 2022

DAMIÀ BARDERA: «CAL SER UNA PERSONA MÍNIMAMENT SERIOSA PER FER BON HUMOR»

Bèsties de companyia (Godall Edicions) és el nou llibre de contes de **Damià Bardera**, però també se'n podria dir llibre de microcontes, segons la frontera entre els gèneres de cadascú. Es tracta d'un llibre de 150 pàgines dividit en dues parts. La primera, *Bestiari*, ocupa un terç del llibre; la segona, *Vocacions*, ocupa la resta.

Majoritàriament els contes són de dos a quatre pàgines i això comporta una experiència de lectura molt intensa. Més enllà d'això, la divisió estructural de l'obra és tan significativa en la pròpia forma (a la primera part les bèsties tenen un paper fonamental i a la segona la tenen els oficis) com en el gènere, ja que al principi lo fantàstic és molt rellevant al llibre i està ple de trames insòlites i impossibles, mentre que la continuació és una mescla entre el gènere absurd i grotesc, malgrat que a vegades també hi aparegui alguna noció d'allò fantàstic.

Bestiari és bàsicament un 'transformacionari', encara que no es visqui la mutació en els propis contes. Sovint es tracta d'un desgraciat o desgraciada que per una raó o una altra, la metàfora animalística que es podria fer servir en contextos determinats, s'apodera de la realitat. L'allò imaginari provinent de la parla i que s'entén com a irreal esdevé real en un món en el que tot es fa aliè al subjecte transformat en bèstia. La importància de les bèsties, doncs, és que representen aquesta col·lisió de realitats portades a la ficció de la millor manera: sens dubte el gènere fantàstic requereix absolutament d'un llenguatge determinat que faci referència a allò que no pot ser, però que, per les mateixes normes lingüístiques, l'impossible es converteixi en possible per vehicular una crítica o una mirada diferent del món real. Tot i això, quan no hi ha transformacions, els animals són culpables del conflictes que seguirà.

Vocacions, en canvi, no empra tant el gènere fantàstic, desapareixen els animals, i aplica més l'absurd i el grotesc. Els personatges adopten posicions morals contradictòries, però veuen com les dues succeeixen simultàniament. Per això, en ocasions, la ironia i l'humor és la marca de la casa. L'estil en l'ús del llenguatge que s'escull és imprescindible en aquest tipus de contes bàsicament perquè entendre literalment allò que es diu, quan s'hauria d'entendre de manera figurada, és el que permet a aquestes històries prendre una volada que se'n van molt més enllà d'allò que podrien semblar a simple vista.

Aquest fenomen, referent al gènere fantàstic, per força s'ha de referir a alguna cosa imaginària, per tant impossible. Tant bon punt el món fictici entén la forma literal d'allò que es diu i no la figurativa, sorgeix el gènere fantàstic. Respecte a l'absurd la fórmula és similar, però en aquest sentit la literalitat d'allò que s'entén no ha de ser impossible segons les lleis físiques que regnen el món del lector, sinó que tan sols ha de ser una actitud que trenqui amb la quotidianitat de la manera que s'entenen que han de ser les coses. Aquest discurs, doncs, és el que transita per tots els contes o *microcontes* de la segona part mitjançant l'escenari de diversos oficis.

Bèsties de companyia és un recull d'històries molt breus que agrupa tot tipus de situacions que, portades a l'absurd, fan pensar que les nostres veritats més importants, sovint, les podríem mirar des de l'altre llindar de les coses. Potser per això he volgut entrevistar **Damià Bardera**, però d'una manera singular. Aquesta es tracta d'una entrevista de *micropreguntes*, o podria dir-li qüestionari? Preguntes d'una sola paraula, o dues, com tots els títols dels *microcontes* de l'obra. Les seves respostes em semblen gairebé aforismes que poden animar moltíssim a llegir-se el que crec que és un dels millors llibres de contes dels que m'he llegit aquest any.

La brevetat?

No sabia donar-ne una definició breu.

La metàfora?

Una comparació sobrevalorada.

L'humor?

Cal ser una persona mínimament seriosa per fer bon humor. Tenir-ne, de bon humor, ja és una altra història.

El llenguatge?

N'hi ha de molts tipus: llenguatges artístics, formals, lògics, naturals... Tots són, però, metafòrics, encara que sovint no en siguem conscients.

La realitat?

Deu ser allò que veus sempre i que no mires gairebé mai.

Els trastorns?

M'interessa més la normalitat que els trastorns, el problema és que no pots ser normal si no hi ha gent trastornada, i viceversa.

Les transformacions?

M'interessen aquelles en què, si bé la situació, la persona o l'objecte canvien molt, continuen sent els mateixos –o no– malgrat la transformació.

L'animal?

És allò que em surt de dins quan escric (o quan jugo a ping-pong).

Lo fantàstic?

Tot allò que no toca de peus a terra, si ho jutgem des del miserable rasant del sentit comú.

Oficis?

Allò que, en general, s'ha perdut, o si més no, costa de trobar. Tenir ofici és estimar la feina, sigui quina sigui, saber-ne els trucs, dedicar-hi hores, mimar-ne els detalls, engrescar-t'hi, no esperar resultats a curt termini, tenir paciència.

Quotidianitat?

A les persones com jo, ens agrada que la quotidianitat sigui, a més de quotidiana, força rutinària, així no hem de malgastar esforços ni energia a l'hora d'adaptar-nos a l'entorn.

Crims?

M'interessen, sobretot, els crims contra el sentit comú.

Absurd?

És el revers del *sentit*. Allò més absurd conté, potencialment, un gran sentit. I al revés: et pots trobar que allò que per a tu té un gran sentit esdevingui, de sobte, totalment absurd.

Grotesc?

És la meva particular manera de ser realista.

Feminisme?

No en gasto, d'*-ismes*

Ensenyament?

El Departament d'Ensenyament ja no és el Departament d'Ensenyament, sinó el Departament d'Educació. Quan hi hagi canvis polítics, l'actual Departament d'Educació tornarà a ser el Departament d'Ensenyament. Aquesta és una d'aquelles transformacions que comentava abans: el Departament es transforma de cap a peus però continua sent el mateix Departament.

Filosofia?

Abans era una vocació per a mi, un horitzó de sentit, una paraula que m'inspirava. Ara és una feina.

Burocràcia?

Hi faltaria una segona erra després de la primera erra (o després de la "u").

Sigles?

Aviat hi haurà una nova fauna, algun nou col·lectiu sorgit del món universitari, que s'anunciarà com a «Especialistes en Interpretació de Sigles» (EIS).

Microrelats?

M'agrada més l'etiqueta "microconte". Un microrelat bé podria ser el relat breu d'algú que explica un robatori a la comissaria de policia per tal d'interposar una denúncia. Trobo que a la paraula "relat" li falta màgia, li falta encant literari.

Contes?

És allò que escrivim els que, de petits, ens deien que érem uns *cuentistes*.

Escriptura?

Un procés d'autorevelació existencial.

Lectura?

El que haurien de fer molts escriptors abans de començar a escriure.

Godall Edicions?

A l'Empordà, un godall sempre ha sigut un porc petit, un garrí. Si al Godall li afegim les "Edicions", aleshores és una de les poques editorials en llengua catalana –per no dir l'única– que ha apostat pel gènere del conte de bon principi, i ho ha fet d'una manera clara, nítida i desacomplexada. Cal reconèixer que això té mèrit.

Bèsties de companyia?

És un llibre de contes que, si no l'hagués escrit jo, m'hauria agradat escriure'l.

Damià Bardera?

Aquesta pregunta és un pèl complicada, i com més anys tens, més difícil es fa de contestar-la. No m'hi veig pas amb cor. Ho sento.

PD: La segona perifèria?

Per a un autor «perifèric» com jo, la meva segona casa.